

Examen HAVO

20 | **02**

Tijdvak 2
Woensdag 19 juni
9.00 – 12.00 uur

Maatschappijleer (oude stijl en nieuwe stijl)

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Bronnenboekje

Vaders wil is wet, hoe dan ook

Marokkaanse meisjes

George Marlet

UTRECHT – Marokkaanse meisjes in Nederland zijn steeds beter opgeleid en maken carrière. Maar als het om de partnerkeuze gaat, is vaders wil nog altijd wet.
5
'Het hebben van een vriendje wordt nog steeds niet geaccepteerd.' Voor meisjes van 15, 16, 17 jaar levert dat problemen op. 'Dan moet je alles stiekem en geheimzinnig doen, met smoesjes over schoolfeesten en vriendinnen,' vertelt Yildiz (26) uit eigen ervaring en waarneming.
10
Het gezag van de vader is in de Marokkaanse traditie onaantastbaar als het gaat om de partnerkeuze. 'Een eigen keuze maken, zelf met een jongen thuis komen, dat is bij de eerste generatie Marokkanen niet aan de orde. Je kunt het als meisje niet maken om zelf een man te versieren en te zeggen: met hem ga ik trouwen,' zegt Halim el Madkouri, kenner van de Marokkaanse gemeenschap.
15
20
Hij hoort vaders de laatste tijd wel vaker

zeggan dat ze hun dochters meer vrijheid geven, maar in de praktijk heeft hij – in elk geval formeel – het laatste woord wie de juiste man voor zijn dochter is. El Madkouri: 'Meisjes weten de regels soms slim te omzeilen. Ze houden rekening met de traditie en vragen hun vriendje om bij vader langs te gaan.'
25
30
Dat steeds meer Marokkaanse meisjes hogere opleidingen volgen en in dito functies terecht komen, heeft volgens Yildiz geen merkbare invloed op de verhoudingen binnen het gezin. 'Een afwijkende keus maken betekent breken met je ouders, je achtergrond, de hele gemeenschap. Daar schrikken de meeste meisjes voor terug. Een traditionele keus roept in elk geval minder strijd op. Ik was zelf jarenlang het *enfant terrible* van de familie door te willen studeren en werken maar sinds ik getrouwd ben, is alles weer koek en ei.'
35
40

bron: *Trouw van 1 september 1999*

De drie Turkse musketiersters uit Deventer

door Harm Ede Botje

Drie Turkse moeders in Deventer willen dat hun kinderen het verbrengen in het leven. Dat lukt niet op een basisschool met alleen Turkse leerlingen, zoals de Kameleon, vinden ze. Ze kwamen in opstand en boekten succes. Hún kinderen zitten nu op gemengde scholen. Maar de kwestie rond de Kameleon staat niet op zichzelf.

(...)

'De drie musketiers,' noemen de drie Turkse vrouwen uit de Rivierenwijk in Deventer zich voor de grap. Afgelopen zomer veroorzaakten zij een kleine revolutie in onderwijsland. Voor de eerste keer in de geschiedenis ging een basisschool dicht nadat de ouders in staking waren gegaan. Hun eis was simpel: ze wilden dat hun Turkse kinderen naar school zouden gaan met Nederlandse kinderen.

(...)

Nederland telt zeshonderd zwarte basisscholen, dat wil zeggen scholen waar het merendeel van de leerlingen van buitenlandse afkomst is, maar verschillende nationaliteiten heeft. Daar is de onderlinge voertaal Nederlands. Zonder dat de beleidsmakers het in de gaten hadden, zitten op meer dan tachtig van die scholen kinderen die dezelfde (niet-Nederlandse) nationaliteit delen, de zogeheten mono-etnische scholen. De kinderen op deze scholen horen de hele dag Turks of Marokkaans om zich heen. De actie van de moeders in Deventer was bedoeld om dit probleem onder de aandacht te brengen én op te lossen.

(...)

In de zomervakantie probeert wethouder Antoin Scholten van Onderwijs de partijen (schoolbestuur en ouders) nader tot elkaar te brengen, maar zonder resultaat. Uit protest gaan de ouders op de eerste dag van het nieuwe schooljaar weer in staking, wat leidt tot een nieuwe golf van publiciteit. Op 6 september vraagt de wethouder Zeki Arslan van het multicultureel instituut Forum

om tussen de partijen te bemiddelen. Arslan is van Turkse afkomst en houdt zich al jaren bezig met het achterstandsbeleid in het onderwijs. Arslan spreekt met de partijen en komt tot de conclusie dat de vertrouwensbreuk totaal is.

'Wie stuurt zijn kinderen nu nog naar deze school, die al maanden voorwerp is van publiek debat?' zegt Arslan.

(...)

In het belang van de kinderen adviseert Arslan de school zo snel mogelijk te sluiten. Het schoolbestuur gaat akkoord en vanaf eind oktober zitten de kinderen verspreid over Deventer op school. Ruim vijftien procent gaat naar een witte school buiten de wijk, elf kinderen kozen voor een overstap naar een zwarte school in de buurt.

(...)

Oud-minister van Onderwijs Jo Ritzen waarschuwde vijf jaar geleden al voor dit soort scholen (mono-etnische scholen). Toch neemt de overheid geen enkele maatregel om het ontstaan ervan te voorkomen. En dat verbaast bemiddelaar Arslan. 'Nederland is een klein en overzichtelijk land. Soms staat een mono-etnische school op nog geen honderd meter afstand van een witte school. Dat moet je toch kunnen tegengaan?' Natuurlijk, ouders hebben de vrijheid om hun kind op zo'n school te laten zitten of het er juist van af te halen. Maar Arslan pleit ervoor dat de overheid het ontstaan van zulke scholen actief tegengaat. Ze belemmeren de integratie, hoezeer de leerkrachten ook hun best doen om de leerlingen een goede toekomst te geven. Op de Delftwijkschool in Haarlem spelen volgens het *Haarlems Dagblad* vergelijkbare problemen tussen schooldirectie en ouders. Ook andere steden kampen ermee. Arslan voorspelt dat er in de nabije toekomst vaker conflicten zullen ontstaan omdat ouders weigeren hun kinderen acht jaar lang naar een mono-etnische school te sturen. Vooral als ze het gevoel krijgen dat ze met hun kinderen in een getto zitten.

bron: *Vrij Nederland* van 18 november 2000

De gemotiveerde werknemer heeft geen kleur

De allochtone werkzoekende komt moeilijk aan de bak. Teveel Limburgse werkgevers zijn behept met vooroordelen. De allochtoon die zijn toekomstige baas even niet aankijkt in het sollicitatiegesprek kan het schudden. Arbeidsvoorziening gaat er wat aan doen.

Door Bernadette Dijk

- 5 GELEEN – Met de allochtoon onder de arm
naar het midden- en kleinbedrijf, en voor de
deur blijven liggen tot hij een baan heeft
gekregen. Dat is de opdracht waarmee
Arbeidsvoorziening Limburg twaalf
10 consulenten aan de slag heeft gezet. Maar veel
ondernemers zijn huiverig om 'een
buitenlander' in dienst te nemen.
Allochtone werkzoekenden komen daardoor
moeilijk aan een baan. „Werkgevers hebben
15 vooroordelen, bijvoorbeeld dat deze mensen
geen Nederlands spreken, of dat er iets aan
hen mankeert,” weet J. Somers die zich bij
Arbeidsvoorziening bezighoudt met het
20 inschakelen van minderheden in het midden-
en kleinbedrijf (MKB). „We proberen
vooroordelen weg te halen. Het gaat om
werkzoekenden die de taal goed beheersen
en ook een opleiding hebben waarmee ze
25 meteen aan de slag kunnen. En vanwege het
grote personeelstekort zijn gelukkig steeds
meer werkgevers bereid deze groep mensen
een kans te geven.” Arbeidsvoorziening
Limburg hoopt dit jaar duizend allochtone
werkzoekenden aan een baan te helpen met
30 het minderhedenproject, dat sinds twee
weken loopt. (...)

bron: De Limburger van 19 januari 2001

De Haagse Staat

GIJSBERT VAN ES

Hoogste tijd voor een nieuw programma. De vorige keer droegen ze hoopgevende titels als 'Samenleven doe je niet alleen' (CDA), 'Een wereld te winnen' (PvdA) en 'Bewogen in beweging' (D66). Sinds 1977 verschijnen ze in een kloeke verzamelbundel bij voorheen de Staatsdrukkerij. Ruim 500 pagina's. Maar wie leest ze?

10 Nog twintig maanden zijn er te gaan tot de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei 2002. Maar her en der in partijen duiken al nieuwe commissies op die zich wijden aan het opstellen van nieuwe verkiezings-
15 programma's. De twee grootste oppositiepartijen in de Kamer, het CDA en GroenLinks, zijn hiermee het verst gevorderd.
(...)
20 Het CDA breekt radicaal met de oude methode, waarbij een eerbiedwaardig en gemiddeld hooggeleerd gezelschap van partijprominenten zich in studeerkamers terugtrekt. Het nieuwe CDA-program moet

'van onderop' groeien via een website vol interactieve toepassingen die begin volgende
25 maand, op een partijraad in Zwolle, wordt gelanceerd.

CDA'ers Ad Klink, directeur van het wetenschappelijk bureau, en Joep Mourits,
30 directeur communicatie, hebben onlangs een 'voorzet' van tien punten op internet geplaatst, waarmee een 'Competitie van Ideeën' op gang moet komen. Een 'nieuwe balans' tussen arbeid en zorg, fors meer geld
35 voor het onderwijs, medisch-ethische dilemma's: dat zijn enkele van de tien thema's waarover het CDA de discussie zoekt.

De plannen voor de nieuwe CDA-procedure
40 laten zich lezen als een handboek moderne marketing. Voor elk van de tien discussiethema's worden 'focusgroepen' (discussiegroepen) gevormd, die de discussies via internet en via bijeenkomsten
45 in het land moeten aanzwengelen. Niet-CDA-leden kunnen zich tijdelijk aanmelden als 'digitaal lid' om bijdragen te leveren aan het partijdebat.

bron: NRC Handelsblad van 9 oktober 2000

ADVIES VOOR PvdA: KAPPEN MET PAARS

- Partijgenoten, het is genoeg geweest. Maak een eind aan de onzalige paarse coalitie. Zo ongeveer roept oud-Kamervoorzitter Dick Dolman de PvdA op te breken met
- 5 Paars.
- De samenwerking met de VVD is volgens PvdA'er Dolman 'een onnatuurlijk bondgenootschap' waarbij de PvdA voortdurend in een positie verkeert om
- 10 'CDA-VVD-beleid te moeten uitvoeren,' zo zegt hij in een interview in het vandaag verschenen Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2000 van de Katholieke Universiteit Nijmegen.
- 15 Paars, zo redeneert Dolman, was een tijdje aardig om het CDA 'een toontje lager te laten zingen', maar is voor sociaal-democraten inmiddels meer doel dan middel geworden. „Als je het mij vraagt, heeft de PvdA de
- 20 macht van het idee ondergeschikt gemaakt aan de macht om de macht. Bij gebrek aan beter is men dat 'de derde weg' gaan noemen, het is echter pure onmacht”, aldus Dolman. De oud-Kamervoorzitter, tegenwoordig lid
- 25 van de Raad van State, ziet voor de PvdA een andere marsroute en dat is de weg naar links.

bron: NRC Handelsblad van 28 november 2000

Definitieve uitslag Tweede-Kamerverkiezingen 1998

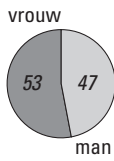
Partij	Tweede Kamer '98 (opkomst: 73,2%)		
	uitgebrachte stemmen %	TK-zetels aantal	TK-zetels %
PvdA	29,0%	45	30%
VVD	24,7%	38	25%
CDA	18,4%	29	19%
D66	9,0%	14	9%
GroenLinks	7,3%	11	7%
SP	3,5%	5	3%
RPF	2,0%	3	2%
SGP	1,8%	3	2%
GPV	1,3%	2	1%
CD	0,6%	0	-
AOV/Unie 55+	0,5%	0	-
senioren 2000	0,4%	0	-
overige	1,5%	-	-
totaal	100%	150	100%

naar: NRC Handelsblad van 7 mei 1998

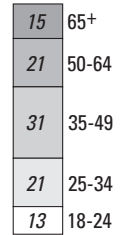
figuur 1

PvdA

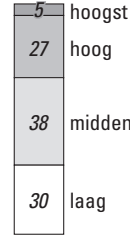
Kiezers naar geslacht
in procenten

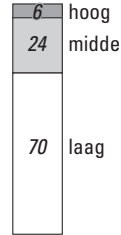
Kiezers naar leeftijd
in procenten

Kiezers naar inkomen
in procenten

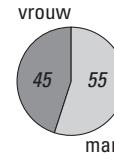

Kiezers naar opleiding
in procenten

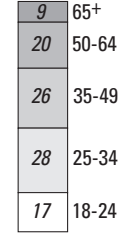

VVD

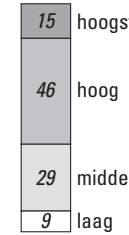
Kiezers naar geslacht
in procenten

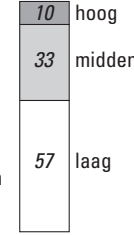
Kiezers naar leeftijd
in procenten

Kiezers naar inkomen
in procenten

Kiezers naar opleiding
in procenten

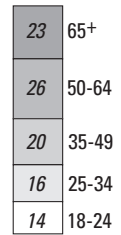

CDA

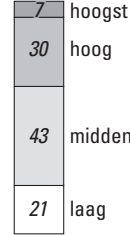
Kiezers naar geslacht
in procenten

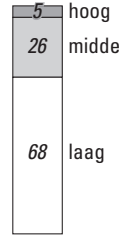
Kiezers naar leeftijd
in procenten

Kiezers naar inkomen
in procenten

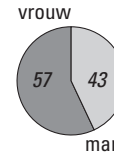

Kiezers naar opleiding
in procenten

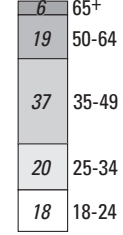

D66

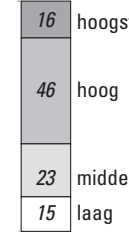
Kiezers naar geslacht
in procenten

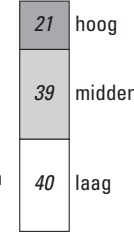
Kiezers naar leeftijd
in procenten

Kiezers naar inkomen
in procenten

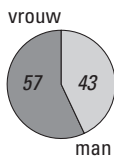

Kiezers naar opleiding
in procenten

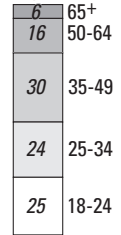

GroenLinks

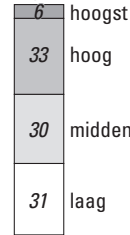
Kiezers naar geslacht
in procenten

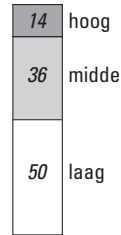
Kiezers naar leeftijd
in procenten

Kiezers naar inkomen
in procenten

Kiezers naar opleiding
in procenten

naar: NRC Handelsblad van 7 mei 1998

Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 6

NIEUWE KANS VOOR ONTSPOORDE JONGENS

Wie les wil of een uurtje eerder naar bed, moet zich positief gedragen op de Glen Millsschool voor criminele jongeren in Wezep. Elkaar respecteren en corrigeren is een belangrijk element in de training die beoogt dat de jongens niet terugvallen in hun criminele gedrag.

In de voormalige Willem de Zwijgerkazerne
5 in Wezep heerst orde. De 32 jongens tussen veertien en negentien jaar die de kazerne bewonen, worden 24 uur per dag in de gaten gehouden. Niet alleen door de leiding, vooral door elkaar.
(...)

10 Meisjes zijn er niet op de Glen Millsschool omdat de methodiek speciaal voor jongens is gemaakt. „Ten eerste zijn er meer jongens die criminele daden verrichten.”
(...)

bron: Het onderwijsblad nr. 15, 11 september 1999

Samenleving maakt jeugd crimineel

Een nieuwe dienstplicht of verplicht sporten helpt niet tegen jeugdcriminaliteit en geweld. Want die hebben veel complexere oorzaken. Zoals het feit dat goederen voor het grijpen liggen, (...).

Criminaliteit en jongeren

..... Josine Junger-Tas

Professor Orlebeke betreurt in Trouw van
7 augustus het verdwijnen van de dienstplicht.
Hij beveelt ter bestrijding van geweld en
criminaliteit van jongeren verplichte
5 teamsporten aan op school. Was de
oplossing van de jeugdcriminaliteit maar zo
simpel. Het terugdringen van dit complexe
probleem vraagt grote inspanningen van
gezinnen, maar ook van de school en van de
10 overheid. De oplossingsstrategieën die men
voorstaat hangen nauw samen met de
opvattingen die men koestert over de
oorzaken van criminaliteit. Uit
wetenschappelijk onderzoek komt als
15 oorzaak van de toegenomen
jeugdcriminaliteit allereerst de enorme
welvaartsgroei naar voren, daardoor is een
niet aflatende stroom van goederen ontstaan
die even gemakkelijk te ontvreemden als te
20 verhandelen is. Dit geldt bij voorbeeld voor
zaken als auto's, fietsen, elektronische
apparatuur, camera's, autoradio's,
videorecorders, cheques en pasjes.
(...)

bron: Trouw van 18 augustus 1999

25 Wat zou er moeten gebeuren om het niveau
van geweld en jeugdcriminaliteit terug te
dringen? De oplossing ligt zeker niet in het
strafrecht: de groei van het aantal
jeugdinrichtingen en gevangnissen staat
volstrekt los van het niveau van de
30 criminaliteit. Dat komt omdat criminaliteit
haar wortels heeft in de manier waarop de
samenleving functioneert.
Het bijbrengen van sociaal gedrag aan
kinderen lijkt het allerbelangrijkste. In de
35 jaren vijftig was er zowel in het gezin als in
de wereld daarbuiten voortdurend toezicht op
jongeren. Dat toezicht is drastisch
afgenomen, terwijl inpassing in de
volwassenenwereld er zeker niet
40 gemakkelijker op is geworden. (...)
Waar gezinnen tekortschieten moeten ze
gesteund worden en moeten hulpstructuren,
zoals voor- en naschoolse opvang, worden
opgezet.
(...)

Oogst van 479 wapens Amsterdamse politie neemt nieuwe maatregel

Messenverbod

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM - De Amsterdamse politie heeft met de oogst van 479 wapens, die mensen vrijwillig in containers hebben gegooid, de periode van het generaal pardon afgesloten. De afgelopen maand kon iedereen zijn wapens straffeloos inleveren.

De 'vangst' bestaat uit vlinderknip-, val- en slagersmessen, rambomessen, stiletto's en speciaal geslepen keukenmessen. Maar ook zijn sabels, bajonetten, bijlen, ploertendoders, luchtdruk- en alarmpistolen, wurgstokjes en traangas in de containers gevonden.
(...)
Sinds gisteren is met een wijziging van de Algemene Politieverordening de tweede maatregel tegen wapenbezit een feit. Tussen tien uur 's avonds en zeven uur 's ochtends geldt in de Amsterdamse binnenstad een messenverbod. Dat betekent dat de politie ook wapens die niet onder de wapenwet vallen, in beslag neemt en proces-verbaal uitschrijft. Zelfs schroevendraaiers,

keukenmessen en tafelpoten waarvan het vermoeden bestaat dat ze niet voor hun oorspronkelijke doel gebruikt gaan worden, zijn verboden. Daarnaast overlegt de politie met scholen en horeca om het wapenbezit terug te dringen.

(...)
Andere steden twijfelen nog over een messenverbod. Als nadeel zien zij dat de politie geen recht heeft om zomaar te fouilleren. Dat mag pas als de agent gezien heeft dat iemand een wapen draagt, of als een andere burger hem daarop wijst. Breda en Rotterdam dringen daarom aan op een wetswijziging, zodat de politie preventief mag fouilleren.

bron: Trouw van 2 april 1999

De rechter

Door Mr Jesse B. van Muijwijk

bron: Tubantia van 10 november 1999

Einde